

11.8.2011

FI.PLM.2011- 3461
743/50.03.01/2011

Kansliapäällikkö Arto Rätty

Asia

Selvitys Kansallisen turvallisuusviranomaisen (NSA) ja valtionhallinnon organisaatioturvallisuuden ohjauksen nykytilasta ja sen kehittämisestä

Esitetään, että asetetaan työryhmä, jonka tehtävänä on

- laatia poikkihallinnollinen selvitys kansallisen turvallisuusviranomaisen (NSA) ja siihen kuuluvien määrättyjen turvallisuusviranomaisten (DSA, NCSA) sekä valtionhallinnon organisaatioturvallisuuden nykytilasta ja järjestelyistä sekä esitys niiden kehittämiseksi osana yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden järjestelyjä.

Työssä otetaan huomioon mm. Hallbergin komitean johtopäätökset sekä kansallisen kyber-strategian laatiminen. Työ toteutetaan turvallisuus- ja puolustusasiain komitean ohjauksessa.

P.M.

Tasavallan presidentin ja valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspolittisen ministerivaliokunnan kokouksessa keskusteltiin tiistaina 8. maaliskuuta kokonaisvaltaiseen tietoverkkoturvallisuuteen liittyvistä kansallisista valmiuksista. Valiokunta päätti käynnistää kansallisen kyber-strategian laatimisen osana Yhteiskunnan turvallisuusstrategian toimeenpanoa. Asian valmisteluvastuu on Turvallisuus- ja puolustusasiain komitealla.

Turvallisuus- ja puolustusasiain komitea päätti kokouksessaan 11. huhtikuuta 2011, että puolustusministeriö perustaa työryhmän, jonka tehtävänä on käynnistää kansallinen valmistelu- ja esiselvitystyö. Puolustusministeriö asetti päätöksellään 28. huhtikuuta 2011 asiaa selvittävän työryhmän.

Tässä yhteydessä tulee laatia erillinen selvitys valtionhallinnon organisaatioturvallisuuden ohjauksen nykytilasta. Organisaatioturvallisuuden katsotaan sisältävän kaikki ne keinot, joilla turvataan organisaation henkilöstö, tiedot, materiaali ja tekninen infrastruktuuri. Organisaatioturvallisuudella varmistetaan organisaation toiminnan jatkuvuus kaikissa tilanteissa.

Yhä haasteellisemmaksi muuttunut toimintaympäristö edellyttää toimintojen tehokkuuden ja tarkoituksenmukaisuuden tarkastelua. Tämä selvitystyö on tarkoituksenmukaista toteuttaa organisatorisesti erillään Kyber-strategia-työryhmän työskentelystä, mutta asiallisesti kiinteästi tä-

Päätös
Toimenpiteet

Esitys hyväksytään

TOIMENPITEET

Jäljennös esittelylistasta toimenpiteitä varten

- puolustusministeriön hankerekisteri

TIEDOKSI

- valtioneuvoston kanslia
- oikeusministeriö
- ulkoasiainministeriö
- sisäasiainministeriö
- puolustusministeriö
- valtiovarainministeriö
- liikenne- ja viestintäministeriö
- työ- ja elinkeinoministeriö
- Suojelupoliisi
- Viestintävirasto
- Pääesikunta
- Elinkeinoelämän keskusliitto
- Turvallisuus- ja puolustusasiainkomitean sihteeristö
- työryhmän puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä jäsenet ja sihteerit

.8.2011

Kansliapäällikkö Arto Rätty

Asia

Päätös
Toimenpiteet

män työryhmän työskentelyn kanssa.

Kysymys on erityisesti siitä, onko väliaikaiseksi aikanaan tarkoitettu hajautettu kansallinen turvallisuusviranomaisen edelleen toimiva ratkaisumalli vai tulisiko yhtenäisen normiohjauksen ja kustannustehokkuuden tehostamiseksi kansainvälisten tietoturvallisuusvelvoitteiden vaatima ohjaus ja kansallinen valtionhallinnon tietoturvallisuuden ohjaus yhdistää ja keskittää.

TYÖRYHMÄN KOKOONPANO

Puheenjohtaja

Ulkoasiainneuvos Charles Murto
Ulkoasiainministeriö (NSA)

Varapuheenjohtaja

Lainsäädäntöneuvos Anna-Riitta Wallin
Oikeusministeriö

Jäsenet

Valtioneuvoston turvallisuusjohtaja Timo Härkönen
Valtioneuvoston kanslia

Ulkoasiainneuvos Kim Luotonen
Ulkoasiainministeriö

Poliisijohtaja Pentti Saira
Sisäasiainministeriön Poliisiosasto

Puolustushallinnon turvallisuusjohtaja Juha Pekkola
Puolustusministeriö (DSA)

Hallinto- ja kehitysjohtaja Päivi Nerg
Valtiovarainministeriö

Budjettisihteeri Niko Ijäs
Valtiovarainministeriö

Viestintäneuvos Sanna Helopuro
Liikenne- ja viestintäministeriö

Turvallisuusjohtaja Rauli Parmes
Liikenne- ja viestintäministeriö

Johtaja Henrik Räihä
Työ- ja elinkeinoministeriö

.8.2011

Kansliapäällikkö Arto Rätty

Asia

Päätös
Toimenpiteet

Lausuntotoimiston päällikkö Lotta Lampela
Suojelupoliisi (DSA)

NCSA-FI yksikön päällikkö Rauli Paananen
Viestintävirasto (NCSA)

Apulaisosastopäällikkö Jari Ylitalo
Pääesikunnan tutkintaosasto (DSA)

Yritysturvallisuuden dosentti Mikko Valkonen
Aalto-yliopisto Teknillinen korkeakoulu

Yritysturvallisuustoimiston päällikkö Jyrki Hollmén
Elinkeinoelämän keskusliitto (EK)

Työryhmän sihteerit

Hallitusneuvos Matti Piispanen
Turvallisuus- ja puolustusasiain komitean sihteeristö

Suunnittelija Lauri Holmström
Suojelupoliisi

MÄÄRÄAIKA JA KÄYTÄNNÖN TOIMINTA

Työryhmän tulee saada työnsä valmiiksi viimeistään
31.3.2012.

Työ tehdään virkatyönä. Kukin organisaatio maksaa edus-
tajiensa kulut. Muut kustannukset maksetaan puolustusmi-
nisteriön toimintamenomomenteilta 27.01.01.

Työryhmä voi myös kuulla valmistelutyön aikana haluami-
aan asiantuntijoita ja teettää työn kannalta välttämättömiä
selvityksiä. Työryhmä voi myös palkata tarvittaessa henki-
lön avustamaan työryhmää ja sihteeristöä.

TOIMIVALTA

Valtioneuvostolaki 12 § ja 15 §:n 1 mom., VNOS 9 ja 11 §,
puolustusministeriön työjärjestys 20 §

Työryhmän toimeksiannon luonteen vuoksi työryhmään ei
ole voitu valita riittävää määrää naisehdokkaita. Kokoonpa-
no ei siten ole naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta an-
netun lain (609/1986) 4 a §:n mukainen.

Liite: Perustelumuistio TPAK 31.5.2011

Helsinki

31.5.2010

Komitean jäsenet

**KANSALLISEN TURVALLISUUSVIRANOMAISEN (NSA) JA
ORGANISAATIOTURVALLISUUDEN¹ JÄRJESTELYT VALTIONHALLINNOSSA**

1. Nykytila

1.1. Kansallinen turvallisuusviranomainen (NSA)

Kansallisen turvallisuusviranomaisen tehtävänä on erityisesti ohjata ja valvoa, että laissa kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista tarkoitetut erityissuojattavat tietoinelstot suojataan ja niitä käsitellään asianmukaisesti.

Kansallinen turvallisuusviranomainen on organisoitu hajautetusti. Ohjaava taho (NSA) eli kansallinen turvallisuusviranomainen on sijoitettu ulkoasiainministeriöön määrättyjen turvallisuusviranomaisten (DSA) sijaitessa puolustusministeriössä, Pääesikunnan tutkintaosastossa, Suojelupoliisissa sekä Viestintävirastossa (NCSA). Organisaatio ja toimivallat perustuvat kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annettuun lakiin (588/2004). Kyseistä lakia koskevassa hallituksen esityksessä (HE 66/2004 vp) todetaan:

”Esityksessä ehdotettua ratkaisua pidetään kuitenkin väliaikaisena, ja hallitus asettaakin kevään 2004 aikana valmisteluun, jonka tehtävänä on selvittää, miten kansallisen turvallisuusviranomaisen tehtävät olisi tarkoituksenmukaisimmalla tavalla hoidettavissa Suomessa”.

Edellä esitettyyn perustuen ulkoasiainministeriö asetti 11.10.2004 työryhmän (nk. Vilon työryhmä), jonka tehtävänä oli ohjata virkamiestyönä tehtävää selvitystyötä kansallisen turvallisuusviranomaisen tehtävien hoitamisesta Suomessa. Selvitystyö myötäili kyseistä lakia eikä päättynyt esittämään merkittäviä muutoksia. Hajautettua organisaatiota perusteltiin sen joustavuudella ja edullisuudella eikä toiminnan volyymin nähty edellyttävän keskitettyä ratkaisua.

Suomeen kohdistuvat kansainväliset tietoturvallisuusvelvoitteet lisääntyvät jatkuvasti. Tietoturvallisuus ja sitä myötä organisaatioturvallisuuden kokonaisuus ovat tulleet maanpuolustuksen ohella enenevässä määrin osaksi siviiliyhteiskuntaa ja sen hankkeita etenkin kansainvälisessä yhteistyössä. Pelkästään Suomen NSA-organisaation edustautuminen erinäisissä Euroopan unionin neuvoston ja komission turvallisuuskomiteoissa ja niiden alaisissa työryhmissä (Galileo-hanke ja Euroopan avaruusjärjestö ml.) on saattanut vähäiset ja hajautetut resurssit koetukselle. Näihin foorumeihin osallistuminen on Suomen vaikutuskanava EU:n neuvoston, ulkosuhdehallinnon sekä komission ja sen alaisten virastojen ja hankkeiden turvallisuusohjeistuksiin ja -kulttuuriin. Kyseessä on vaikuttamisen lisäksi myös Suomen kansainvälinen maine. NSA-organisaation tehokkuus ja edustautuminen vaikuttavat osaltaan Suomen kansantalouteen, sillä niillä on merkitystä Suomen

¹ Organisaatioturvallisuus sisältää kaikki ne keinot, joilla turvataan organisaation henkilöstö, tiedot, materiaali ja tekninen infrastruktuuri. Organisaatioturvallisuudella varmistetaan organisaation toiminnan jatkuvuus kaikissa tilanteissa.

elinkeinoelämän osallistumismahdollisuuksille sellaisiin kansainvälisiin hankkeisiin, joissa liikkuu viranomaisen turvallisuusluokiteltua tietoa. Esimerkkinä mainittakoon Euroopan avaruusjärjestön (ESA) ja Euroopan komission avaruushankkeet, joihin panostaminen tuottaa merkittävää hyötyä sekä elinkeinoelämälle että viranomaisille pitkällä aikavälillä. NSA:n myöntämien henkilö- ja yritysturvallisuustodistusten tarve kasvaa alati lisääntyvän yritysmaailman kansainvälisen vuorovaikutuksen myötä.

1.2 Valtionhallinnon tietoturvallisuuden ohjaus

Valtionhallinnon tietoturvallisuuden ohjaus on valtiovarainministeriössä, käytännössä sen nimeämän valtionhallinnon tietoturvallisuuden johtoryhmän (VAHTI) tehtävänä. VAHTI:ssa on useita hallinnonaloja edustettuna ja sen toiminta on edesauttanut valtionhallinnon, kuntien (ja osin yritysten) tietoturvallisuutta merkittävästi. Valtionhallinnossa ei kuitenkaan ole organisaatioturvallisuuden kokonaisvaltaista ohjausta, vaikka sen osa-alueet tulevat osin katetuksi tietoturvallisuuden kautta.

2. Kehittämistarpeet

- Kansainvälisten tietoturvallisuusvelvoitteiden vaatima ohjaus ja kansallinen tietoturvallisuuden ohjaus ovat eri tahoilla, mikä hankaloittaa viranomaisten välistä yhteistoimintaa. Yhteisten normistojen laatiminen ja kustannustehokaiden turvallisuusratkaisujen toteuttaminen on haasteellista.
- Kansallisen turvallisuusviranomaisen hajautetussa organisaatiossa tehdään eri tahoilla osin päällekkäisiä toimintoja kuten henkilöturvallisuustodistusten myöntäminen. Yhdenmukaisuuden vuoksi olisi perusteltua, että olisi vain yksi henkilöturvallisuustodistuksia myöntävä taho, kuten myös yritysturvallisuusmenettelyssä nykyisin toimitaan. Riippumattomuuden takaamiseksi päätösvalta todistuksen myöntämisestä ei tulisi olla taustojen selvittäjällä. Toimivaltaisista taustaselvitystahoista on nykyisellään kaksi, mikä on aiheuttanut ristiriitaitilanteita esimerkiksi turvallisuusverkkohankkeessa. Toisistaan poikkeavat tulkinnot ovat johtaneet ylimääräiseen työhön ja tarpeettomaan resurssien käyttöön.
- Työskentely puolustushallinnossa tai muussa valtionhallinnossa määrittelee taustojen selvityksen tekevän toimivaltaisen viranomaisen. Tämä voi olla yksilönsuojan kannalta arveluttavaa, jos taustojen selvitysprosessi ei ole täysin yhdenmukainen eikä perustu yhteisiin rekistereihin ja tuloksia tulkitaan eri tavoin. Taustojen selvittämisen keskittäminen olisi myös valtiontalouden kannalta perusteltua.
- Hajautetun organisaatiomallin seurauksena ja reviirijattelusta johtuen aiheutuu ajoittain ongelmia eri toimijoiden kesken mm. suojattaessa kansallista ja kansainvälistä tietoaineistoa.
- Hajautetun organisaation on vaikeaa saada tarvittavia lisäresursseja ilman poliittisia päätöksiä. Olisikin tarkasteltava, onko nykyinen malli tarkoituksenmukainen ja paras mahdollinen. Vaikuttaisi siltä, että selkeästi parempi hyötysuhde saataisiin aikaan keskittämällä toiminnot, jolloin myös resurssitarpeet vähenisivät. Yksi henkilötyövuosi tuottaa yleensä keskitetyssä ratkaisussa hajautettua enemmän.

3. Esitys

Edellä kuvattujen olosuhteiden perusteella ja tasavallan presidentin ja valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisen ministerivaliokunnan (UTVA) kokouksessa 8.3.2011 päätettyyn kansallisen kyber-strategian laatimiseen liittyen esitetään, että asetetaan poikkihallinnollinen työryhmä, jonka tehtävänä on:

- laatia poikkihallinnollinen selvitys kansallisen turvallisuusviranomaisen (NSA) ja siihen kuuluvien määrättyjen turvallisuusviranomaisten (DSA, NCSA) sekä valtionhallinnon organisaatioturvallisuuden nykytilasta ja järjestelyistä sekä esitys niiden kehittämiseksi osana yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden järjestelyjä.

Työssä otetaan huomioon mm. Hallbergin komitean johtopäätökset sekä kansallisen kyber-strategian laatiminen. Työ toteutetaan turvallisuus- ja puolustusasiain komitean ohjauksessa.